

priporočati, marveč ga samo sposobnega narediti, da si bode sam vero izbral in odločil za eno, kadar bode dovolj pameten. Izmed toliko religij, ki druga drugo zametujejo, je samo ena prava, če je sploh katera prava. Da se pa to najde, treba je vse vere preučiti. Ni treba dece siliti k religijskim vajam. Ako se neprenehoma gonijo v cerkev, pristudi se jim. Po Rousseau-ovem mnenju je žena radi moža; zato je vso žensko vzgojo po tem načelu vravnal. „Da se žena možu prikupi, da mu bode koristna, da zasluži njegovo ljubezen in spoštovanje, da glešta male in streže velikim, da jih tolaži in jim slajša življenje, to so in ostanejo za vse večne čase ženske dolžnosti“. Kjer se to ne doseže, tam se je zgrešil cilj ženske vzgoje. Od tod sledi, da je žena odvisna od moža, da mora pri vsaki priliki držati se stranke in vere svojega moža. Radi tega je treba, da se žene v tem vadijo, kako bi se možu prikupile.

X. *Filantropizem.*

Začetnik filantropizma je Ivan Bernard Basedov, ki se je rodil l. 1723. v Hamburgu. Nauke je dovršil v rojstnem mestu in v Lipski. Nekaj časa je bil domači učitelj v Holsteinu. Potem je postal profesor morale in lepih umetnosti na viteški akademiji v Soroeu. Radi posebnih religijskih nazorov, ki jih je razvil v spisu „praktična filozofija,“ predstavili so ga na gimnazij v Altona. Pa tudi zdaj ni prenehal zaganjati se v cerkev in njene nauke. Zavoljo tega ga je Danska vlada odstavila od profesorske stolice, pa mu je pustila popolno plačo za pokojnino. Spodbujen po Rousseau-ovem Emilu začel je zdaj premišljevat o reformi vsega šolstva. V ta namen je izdal spis, v katerem je razvil svoje nazore o popravku šol ter prosil človekoljube za pripomoč, da bi mogel izdati pedagogijsko delo „Elementarwerk“. Čas mu je bil ugoden za njegovo namero. Zavoljo tega je hitro nabral okoli 15.000 tolarjev. Med darovalci so bili dostojanstveniki vsake vrste, pa tudi vladarji, še celo duhovniki. „Elementarwerk“ je bilo delo podobno spisu „Svet v slikah“ od Komenskega. Obsegalo je namreč vse znanje potrebno učeči se mladini in je bilo okrašeno s slikami od Chodowickoga. Gledé zadržaja je pa po sodbi učenih in nepristranskih ljudi one dobe zaostajalo za delom Komenskega. Basedov je na dalje izdal „metodiko za očete in matere,“ „Agathokrator ali o vzgoji vladarjev“ in več manjših spisov, v katerih je razvil svoje pedagogijske misli.

(Dalje prih.)

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

Filip Jakob Kafol (Kaffol, Caffou) r. 4. maj. 1820 na Pečinah v Tominskih hribih, maš. 1845, pastirjeval v Volčah, l. 1847 v Ročinju, l. 1854 v Batujah, l. 1857 jo ubere v Celje in od ondot v Pariz k Lazaristom, od teh pa vže l. 1858 skozi Rim, Loreto, Celje domov na Goriško, in to v Nemške Rovte za farnega oskrbnika, l. 1859 na Pečine, bil deželni poslanec, baje prvi slovenski govoril v zboru Goriškem, u. 29. febr. 1864. — Knjige njegove so:

1) Domači ogovori po nedelskih evangeljih za verne ljudi na deželi. Spisal in izustil Filip Jakob Kaffol, kaplan v Ročini pri Soči. I. Del. Celovec 1853. 8. 270. — II. Del 1853. 8. 290. Izdalo društvo sv. Mohora. Na prod. J. Leon. (Jezič. 1887. str. 11.)

2) Domači ogovori po prazniških evangeljih za verne ljudi na deželi. Spisal F. J. Kaffol, samostalni kaplan v Bajtjuji pri Vipavi. V Ljubljani 1856. 8. 342. Nat. in zal. Milic (Vid. Slov. Prijat. 1856 str. 61).

3) Večne resnice v pogovorih za ljudske misione po slovenskih deželah. Spisal F. J. Kaffol, duhoven Goriške nadškofije. V Gorici. Zvezek I. 1861. 8. 316. — Zv. II. 1862. Del. 1. str. 1—157. Del 2. str. 157—303. Nat. Paternolli. — Znamenite bile so besede, ki so mi jih sveti Oča Papež Pij IX. v god sv. Floriana leta 1858 v Vatikanu tako-le govorili:

„Vi ste, kakor pravite, Slavjan. — Slavjanski narod je verli in zares močen narod. — Jaz vse Slavjane po očetovo ljubim. — Škoda, da so razkoljeni. — Njih blagost bila bi sloga, in ta se jim cimi le v sjejnjenju s katoliško cerkvijo. — Zatorej rad iz dna serca podelim svoj apostolski blagoslov vsem oznaniteljem svetega Evangelja po Slavjanskem.“

Tem očetovskim besedam spominek postaviti sem sledeča dva zvezka slovenskih pogovorov za ljudske misione spisal. Na Tominskih Pečinah v godovno sv. Cirila in Metuda 1860. F. J. Kaffol, Kaplan. — Razun tega je dopisoval na pr. v a) Danico, ktera ima l. 1851 str. 198 njegovo tudi posebej natisnjeno pesem: Dan XVI. listopada 1851 po Goriški nadškofii v IX razstavkih, iz ktere bodi na razgled:

1. Ob Soči se veselo dans godí,
Od griča v grič razlég zvonov doní,
In ljudstvo pravoverno
Se skupej zbera, v sveti dom hiti,
Pobožno ino méрно . . .	7. Se déne pravda pa pred papeža,
Štirnajsti Benedikt zdej sodbo da:
„Aglejski stol se vniči,
Bođita v Vidmu in Gorici dva
Nadškofa pri tej pričí.
8. Za to glej vérne v tempel potovat',
Spomin stoletni grejo praznovat',
Odkar Pastir premili
So s sedeža v Gorici pervikrat
Ljudi blagoslovili.	9. Le idi v sveti dóm, — že pred oltar
Duhoven Vikši stopil je — svoj dar
Boga za vse prinesiti.
Sklenimo ž Njim se v duhu, mlad in star
Bođimo veri zvesti.

L. 1862 str. 278 ima Danica čvrst spis njegov: „Sv. Mohor, prvi apostelj Slovanov“. — L. 1864 str. 46 jako hvali „Zlati Vek“, češ: Ni vreden v versto naših literatov vpisan biti, kdor se obotavlja prebirati ga . . . Kdor bi slovenskemu jeziku sposobnost za literaturo odrekel, naj se mu „Zlati Vek“ v roke dá, in če ni več kot hudoben, prepričal se bo, kako razumno ali zastopno se da zgodovina, dogmatika in vsaka druga učenost v slovenščini pisati itd. (Vid. str. 276)“. — b) Drobtince l. 1852 kažejo pesem njegovo: Maria naša ljubezniva mati (str. 61) itd. — c) Slovénski Prijatelj l. 1856 naznanja njegove pridige (str. 61); l. 1857 zanimljivo pismo iz Pariza; l. 1858: iz Loretto; l. 1865 vže po smrti priobčuje pridige na pr. od sv. Mohora; l. 1876: Marija brez madeža spočeta, od sv. birme; l. 1877: Za slovenski misijon itd. — d) Novice l. 1861 imajo dopis: Slednja beseda o cerkljansko-tominski cesti (str. 250) itd. — e) Slovenske Večernice zv. VIII. l. 1863: Cerkvica sv. Mohora na Tominskih Pečinah. Domorodne črtice, spisal F. J. Kaffol, kjer str. 27 pravi sam o sebi: „Iz Pečin (sem tu duhovnik v službi) od mesca junija 1859, dokler bo Božja volja. Dne 24. sept. 1845 sem tukaj na altarju sv. Mohora in Fortunata novo mašo služil, zna biti, da ravno na tem altarju bom tudi zadnjokrat maševal in potem pa pred večnega sodnika stopil! V varstvo se tema dvema svetnikoma pohlevno izročujem, torej zaupam, da mi bodeta milost izprosila. — Za moj preserčno ljubljeni narod se vse svoje žive dni trudim, nadjam se, da sv. Mohor mi bo odvetnik in besednik pri vstopu v večnost. — Na tem svetu mi ni bilo nikoli dobro, smem se zanesti, da na unem svetu bo milostljivi Gospod obrisal vse solze od mojih očí!“ — Dokaj znamenito je, kar je pisal iz Pariza 7. sept. 1857 na pr.:

„Morebiti bi Vas vtegnilo veseliti kaj več od naše družbe zvedeti; zakaj zdí se mi, da naši rojaki veliko od Lacaristov ne vedó. Prav za prav se kličemo duhovniki sv. Vin-

cenca Pavljana; ljudstvo nas imenuje misionarje, in svetu smo znani pod imenom „Lacacristi“, ker v Parizu v hiši stanujemo, ktera je nekdaž nekemu človeku z imenom Lacar (bolje Lazar) slišala, in od kterega je v prvem osnovanju te družbe odkupljena bila. — Lacacristi so po celem svetu skorej razkropljeni in štejejo blizo 1000 duhovnikov. Pariz je pa zmerej še naše poglavitno zberališče, tukaj stanuje tudi naš General-Superior, ki sadaž ravno po Avstrianskem popotuje, ondašne hiše Lacacristov pregledat. Lacacristov poglavitne opravila so: Priprostemu ljudstvu na deželi misione in svete vaje deržati, ter k veliki spovedi verne spodbadati, po ječah zapertim pridigati in jih spovedovati, ter njih poboljšanje opravljati, vsmiljene sestre voditi in jim spovednik biti. Duhovne semenišča voditi in skerbeti, da se mladim duhovnikom pravega duha vdahnje. Po Francoskem so tudi učeniki v duhovščinah večidel Lacacristi. Otroške semenišča vladati, in mladenče k pobožnosti napeljevati, ter, če je treba, jim tudi učitel biti. — Lacacristu, akoravno je duhoven, mu ne gre ime Pater, marveč le Gospod. On mora zjutraj ob štirikih vstati in ob devetih zvečer spat iti, ter cel dan ima tako razdeljen, da mu dve uri proste ostanete. En dan v tednu sme do 5 $\frac{1}{2}$ spati. Vsak dan mora naj manj eno uro premišljevat kako sveto resnico. Preden Lacacrist kdo postane, mora dve leti se poskušati, po tem stori obljubo, ki večno velja. Tudi ne duhovniki so vsem tem postavam podverženi. Vsi vkupej se bratje imenujemo in živimo čisto le od milošine, ker lastnega premoženja nimamo in tudi od vladarstev nič ne dobivljamo itd. (Slov. Prijatelj 1857 str. 155).“

„Kafól je dopisoval domačim listom, zlasti pa Danici (gl. 1864 str. 276: Malo pred smertjo nam je bil ranjki poslal mični spis: Častiti gospodje Lazaristi. Izpeljan je do „VI. Domače življenje Lazaristov“. Ako bi se našlo med njegovo zapuščino nadaljevanje ali saj osnova, bi prosili, da bi se nam poslalo. Vr.) in Einspielerjevim „Stimmen aus Innerösterreich“. Načertal je „zgodovino in geografijo Tominskega glavarstva“. Kam so zanesli ta spis, ne vém povedati. Videl sem ga l. 1866. Osnovel je bil tudi obširno razpravo „o odpustkih“. Kje je pa zdaj? — O njegovih pridigah pravi Slomšek (Drobt. 1862 str. 45), da imajo mnogo zgovornega zernja v gladki slovenščini. Vid. Filip Jakob Kafól, v Večernicah zv. 34. l. 1878 str. 37—42, sp. J. K.

Janez Škofic r. 22. dec. 1821 na Brdu pri Podpeči, maš. 1845, služil v Hrenovicah, Črmošnjicah, na Toplicah, od l. 1858 za župnika v Suhoru, kjer je, izvrsten vino-sadje-svilorejec poslavljen z zlatim križcem za zasluge, u. 30. apr. 1871. — Dopisoval je v nektere časnike p. v Novice l. 1858, Danico, zlasti v Slov. Prijatla, kteri hrani mnogo njegovih pridig, celó po smrti p. l. 1881, priobčil P. Hugolin, o cerkveni glasbi itd. Močno vstregel je s posebej natisnjeno knjigo:

a) Razlaganje keršanskega katoliškega Nauka. Prišel l. 1863 in spisal l. Poglavlje od „Vere“ Janez Škofic, župnik Suhorski. V Celovcu 1864. 8. str. 663. Nat. J. in F. Leon. — Ti „Keršanski Nauki“, kterim je druga poglavja zložil Janez Volčič, župnik Šent-Marjetski, so — 369 tiskanih pol, dovršeni l. 1876 — bogata zakladnica, iz ktere zamore zajemati duhovnik za vse svoje potrebe na leci, v spovednici, na bolni postelji in v šoli, pa tudi česar potrebuje za lastno svojo omiko in za pošten svoj kratek čas (Vid. Slov. Prijatelj).

b) Sveti Jožef, naš varh in pomočnik v življenju in ob smerti ali Šmarnice v čast Jezusu, Mariji in svetemu Jožefu. Svojim farmanom in drugim častivcem svetega Jožefa, spisal duhoven ljubljanske škofje. V Ljubljani 1867. 8. 268. Nat. J. Blaznik. Zal. Janez Škofic (Gl. obseg in kazalo). „Mesec maj ali veliki traven je preblaženi Devici Mariji posebno posvečen; ravno zato se imenuje Mariin mesec. O tem mescu se po keršanskem svetu obhajajo ljubeznive Šmarnice. Marijnemu čistemu

ženinu, svetemu Jožefu, pa je posvečen mesec marcij ali sušec, o katerem se tu in tam svetemu Jožefu na čast obhajajo lepe pobožnosti, Šmarnicam podobne. Pri nas takih pobožnost nimamo, Šmarnice pa imamo. Ker je pa sv. Jožef tolikanj imeniten svetnik, ter Jezusov rednik, ženin Mariin, Ilirskega kraljestva in toraj tudi naše dežele patron in varh, in umirajočih posebni pomočnik, in ker je Jožefovo življenje z Marijnim življenjem v tolikanj tesni zvezi, mislim, da ne bo neprimerno, ako pri letošnjih Šmarnicah svoj pogled obračamo sebesno v sv. Jožefa, in iz njegovega svetega življenja izvajamo svoja premišljevanja. Sej bo tudi Marija češčena s tim, da častimo njenega čistega ženina sv. Jožefa itd. (Vpeljava str. 5.)^a. — Ljubeznjivo opisal je ranjkega J. Volčič v Danici l. 1871 str. 154—162, kjer mu str. 185 iz velikega spoštovanja A. Žlogar poje v spomin na pr.:

Toči gorke solzé domovina! — Ah, moral ločiti
 Blagih se en rodoljub, vedno ti zvesto udan.
 Ljubil nezmérno te je, premili narod slovenski!
 Z djanjem kazal, da mu v sercu ljubezen plamti.
 Ljubil je iskreno občno domovje slovansko in želel,
 Solnca mu zlatega žar skora da bi zasijal itd.

Dr. Jožef Krajnc (Kreinc) r. 17. febr. 1821 v Skalah blizo Velenj, šolal se v Celju in v Gradcu, kjer je bil prvi slovenski učitelj občnega državljanskega zakonika v jeziku slovenskem, potem na pravoslovni akademiji v Sibirju za avstrijsko civilno, trgovinsko in menjično pravo, naposled profesor v Pragi, u. 22. febr. 1875. Pisal je v razne časnike, branil pravice Slovencev kot državni poslanec in posebno v glasilih slovenskega društva v Gradcu, poslovenil velik del omenjenega zakonika, ki ga je poznej Cigale vredil za natis itd. (Prim. Slovan 1885. J. Macun Knjiž. Zgod. 1883 str. 151).

Ivan Macun r. 23. jan. 1821 v Trnovcih (Wolfgang) blizo Ptuja, latinske šole zvršil v Mariboru, modroslovne in pravoznanske v Gradcu, od l. 1845 učitelj gimnazijski v Celju, od l. 1846 v Trstu, l. 1851 profesor v Zagrebu, l. 1860—61 v Ljubljani, potem zopet v Zagrebu, od l. 1870 v Gradcu, kjer je u. 27. okt. 1883. — Knjige Slovincem bolj zanimljive so:

1) Cvetje jugoslavjansko s dodanimi cveti drugih slavjanskih vertov. I. Cvetje slovenskiga pesništva. Zložil Ivan Macun Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Kososki. U Terstu 1850. 8. XII. str. 270. Tisk. Austr. Loyda. Kazalo: Predgovor. Uvod. Pevni-, Pripovedajoči-, Dramatički del. Smes. Pesmotvori dodani iz Ilirskoga. — „Tegniga serca predložim slavjanskimu svetu to delce, pri Slovincih pervo te verste. K začetku se težko ključ najde, in ta težkoča terja, da se presod letega ozira derži; vsaj si mora vsaka knjiga, ki se pri nas prikaže, celino kerčiti. Alj tudi zvunajni zaderžki so pri tem delu veliki; namenjeno je namreč učečoj se mladeži, da se po njemu soznani s pesniki cele Slovenije, in tudi z nekaterimi ilirskimi; in da se iz njega uči lepo in u slavjanskem duhu pisati. Slovnica jugoslavjanska pak še je malo kaj ustanovljena, tedaj pisatelji pišó po svojih mislih različno, in po takem se je zmešnjava posebno u slovničkih formah ugnezdila. — Kakih sem jaz pri tem misel, vsak lahko u kratkem krasoslovju pesništva vidi. Glavno pravilo je, da se u književni jezik uvede samo kar je res in kolikor mogoče u celem narodu, in kar se prileže pravilam mislenja; dalje, da se, gde so razne ceste, izbere tista, ki nas z drugimi našimi brati Jugoslavjani zjedini itd. (Predgovor VI).“

2) Kratak pregled slovenske literature sa dodanim riečnikom za Slovence. Napisao Ivan Macun. U Zagrebu 1863. 16. VII. 102. — „Sastavak ovaj nastao je time, što sam prošle školske godine u veoma kratko doba imao za krasni „Na-

učni slovník", što ga izdaje Fr. Rieger, napisati članak o slovenskoj literaturi. Nakupiv tom prilikom kao i kasnije u Ljubljani gradiva, koje bi za rečeni slovník bilo preobširno, preradio sam ga te u podlistku „Narodnih Novinah“ naštopao. Nu i sada nije mi bio smier, da o toj stvari pišem obširno, nego da omladini pokažem put za samostalnu daljnju radnju itd. (Predg. IV).“

3) Književna zgodovina Slovenskega Štajerja. Spisal Ivan Macun. V Gradcu 1883. 8. VI. str. 181. Tisk. Styria. Zal. pisatelj . . . Veleumu . . . dr. F. Miklošiču . . . posvečuje zemljak J. M. „Habet sua fata libellus! Zibeljko je knjigi tesal dr. Vošnjak pozivom dne 8. marca l. 1867, ali bi jaz za „Slovenski Štajer“, ki ga je namenila na svetlo davati Slov. Matica, napisal književno zgodovino . . . Ko pak je početkom tekočega leta sklenola, da le četiri pole za l. 1882 pridejo na svetlo, ostalo pak drugi krat, tega nesem mogel nikakor dopustiti, in tako delo sedaj prihaja mojim trudom in na moje troške na svetlo itd.“ Vést o četirih polah ni resnična; vzroki bili so v obliki in vsebini, kar pisatelj v „Predgovoru“ str. VI. sam pripoznava, namreč: „nil humani perfectum, knjiga tudi ima kake hibice, da z druge strani neje na svetlo stavljeno vse, kar služi slovenskemu Štajerju na slavo, ker mnogo je bilo zemljišča še le krčiti itd.“

Pisarij je Macun mnogo v časnike slovenske na pr. v a) Drobtince l. 1847: Drobtinca jezikoslovna z posebnim pogledom na grčki in slovenski jezik; b) Slovenija l. 1848—49 ima p.: Svečanost slavjanskega društva v Terstu; Oglas Jugoslavjanske Krestomatije itd.; c) Novice vzlasti l. 1861—62: Kaj je narodnost sploh, in slovanska posebej, domoljubje, panslavizem, slovanska književnost, razni dopisi iz Zagreba itd. — d) Glasnik l. 1862: Slovenska terminologija v obče in posebno jezikoslovna str. 67—72; e) Letopis Slov. Matice l. 1867—69: Kosilo pri raznih narodih, posebno pri Grčih in Rimljanih. Potresi in ognjeniki. Pogled v Pohorje, potopisna črtica itd. — f) Slovenski Narod l. 1869: Neke opazke na sporočilo o poslednji odborovi seji slov. Matice itd. — g) Zora l. 1872: France Andrej Šega. — h) Kres l. 1881: Stolica slovenskega jezika na graškem liceji.

Delovati je pričel v dobi ilirski; rojak Stanko Vraz mu je svetoval, naj piše ilirski. „Slovensko narèčje neima baš ništa za se, što bi ga moglo do te slave — na stupanj književnoga jezika — pomoći . . . Ilirska idea naš je dakle temelj . . . a Vama savetujem, napredujte na toj stazi . . . (Děla V. 1877 str. 329). Da ste naumili izdati chrestomathiju ilirsku, vrlo mi je drago . . . Ako ste odlučili za mladež (osobito za djake iz gymnasijah i lycejah), kako razuměh iz vašeg lista, to će po mom sudu biti najbolje, da uredite knjigu po predmetih i da u prvi dio metnete pèsni (poesije) itd. — pisal mu je Vraz l. 1843 in 1849 (str. 408—415). Tako je pisavil res v Zoro Dalmatinsko, v Jadranskega Slavjana (s S. Rudmašem); l. 1849—50 je sodeloval pri hrvaškem berilu za nedeljske opetovalne šole po Istri; v Neven je l. 1852 dal „Kratko krasoslovje o pesničtvu“, pozneje nekoliko razširjeno tudi posebej natisnjeno; v izvestju gimnazijskem Zagrebskem l. 1853: Gèrčki jezik naprama ostalim jezikom europejskim, a napose naprama slovenskom. — Školske knjige: a) Oblikoslovje jezika gèrčkoga l. 1853; a) Skladnja jezika gèrčkoga l. 1854; c) Kratka slovnica jezika nēmačkoga l. 1854; d) Zadaće za vėžbanja u jeziku nēmačkom l. 1854. — L. 1856 napisal je v Nevenu potopisne črtice o Bohinju in Bledu, o Krstu pri Savici. L. 1862—64 iz Ruskega nektere prevode za Pozor in Danico (od Turgenjeva i Bělova), v Narodne Novine o Bugarih, v Književnik l. 1865: Razvitak slovenske slovnice. Razprava o Gunduliču nahaja se v Vesni; za Riegerjev „Slovník Naučni“ je sestavil razpravo o literaturi slovenski l. 1863. — V „Slav. Jahrbücher“ Jordanove je pisal vže l. 1843—44: Über die slovenischen Volksschulen in Untersteiermark; Die Slaven in Krain und den benachbarten Provinzen; v Oest. Blätter

f. Literatur u. Kunst l. 1847: Osman von Gundulič; v „Oest. Gymnas. Zeitschrift“ 1858: Das Latein in den untern Klassen; v „Ost u. West“ 1860 etc.; Fröhlichs illyr. Gramm. 5. Auflage 1865; Jahresb. Obergym. Gratz. 1874: Machiavelli als Dichter, Historiker u. Staatsmann etc. (Vid. Knjiž. zgod. Slov. Štajerja l. 1883 str. 132—135; Kres 1883 str. 621—625; Ivan Macun. Njegova slovstvena delavnost. Spisal J. Majciger).

V Ljubljani je Iv. Macun l. 1860—61 učil razum klasičnih jezikov slovenščino in nekaj tednov ilirščino, po prizadevanju izvrstnega ravnatelja J. Nečaseka; bil je tajnik narodne čitalnice, pripravil dr. Bleiweisa, da je l. 1862 opravičeval se v posebnem sestavku: Zakaj izpuščamo tihi e in pišemo r kot samoglasnik itd. Čez 14 mesecev moral bi bil oditi na gimnazijo nemško, a vlada hrvaška sprejela ga je spet v Zagreb, in mladež slovenska poklonila mu je posebno pesen v slovó (Vid. Novic. 1861 l. 52), kar je storila nekaj mesecev pozneje v bolj vzvišani obliki ravnatelju J. Nečaseku, odhajočemu na staromeško gimnazijo v zlato Prago (Novic. 1862 l. 10).

Šolska letina.

Letno poročilo gimnazije Ljubljanske ima na prvem mestu za zgodovino slovenskega jezika prezanimiv članek: „Slovenščina na Ljubljanskem liceju“, katerega je po listinah, shranjenih v gimnazijskem arhivu, spisal gospod profesor M. Pleteršnik. Na drugem mestu pa so opómuje k Platonovi apologiji. Izmej šolskih vestij posnamemo, da je na gimnaziji Ljubljanski v preteklem šolskem letu obligatne predmete poučevalo 32 profesorjev in suplentov, neobligatne predmete pa 8. Dijakov bilo je koncem leta 779, od katerih jih je 175 iz Ljubljane, 511 s Kranjskega sploh, 5 s Koroškega, 20 s Primorskega, 37 s Štajerskega, 28 iz drugih avstro-ogerskih kronovin, 3 iz inozemstva. Po národnosti bilo je 635 Slovencev, 139 Nemcev, 4 Italijani, 2 Hrvata. Z odliko dovršilo je šolsko leto 96 dijakov, 521 dobilo je prvi red, 98 dovoljen je ponavljalni izpit. Šolnine plačali so dijaki 14250 gld., štipendije v znesku 11505 gld. 19 kr. uživalo je 129 dijakov. — Podporna zaloga narastla je na 7925 gld. v obligacijah, 23 gld. 81 kr. v gotovini.

Letno poročilo državne višje realke v Ljubljani ima prof. A. Raiča obširen spis Stapleton. Neznane prelagentelja evangelija preložena po Stapletonu v XVII. veku. Gospod pisatelj moral je zaradi omejenega prostora tvarino razdeliti na dva dela tako, da letos podaje samo evangelija, bodočega leta pa pride slovniška razlaga. — Šolskemu izvestju povzamemo: Začetkom leta bilo je na realki 227 dijakov, mej njimi 111 Nemcev, 97 Slovencev, 2 Hrvata, 1 Čeh, 16 Italijanov. Iz Ljubljane jih je bilo 71, izven Ljubljane 90, iz Cislitavije 57, iz Translitavije 6, 3 iz inozemstva. Odliko dobilo je 12 dijakov, prvi red 153. Šolnine plačali so vsi realci 5690 gld., štipendije v znesku 1255 gld. 46 kr. imelo je 14 realcev. Podporno društvo je imelo 654 gld. 16 kr. dohodkov, ter dalo dijakom za učila 301 gld. 8 kr., denarne podpore 75 gld. 70 kr., obleke pa 128 gld. 90 kr. Obrtno nadaljevalno šolo, ki ima vsega vkupe 3280 gld. podpore, obiskovalo je 191 učencev.

Poročilo I. mestne peterorazredne deške ljudske šole v Ljubljani koncem šolskega l. 1886/7. kaže v osmerih šolskih sobah začetkom šol. leta 515, konec šol. l. pa 510 učencev (mej temi 508 Slovencev, 1 Čeha in 22 Nemcev), katere je poučevalo 8 učiteljev in 1 katehet. V šolo jih je hodilo prav pridno 463, pridno 37, manj pridno 22, nemarno 9. Za prvi višji razred ali oddelek je bilo sposobnih 399, nesposobnih 106. Učnino je plačevalo vso 103, pol 102, oproščenih je bilo